

DRAGO JANČAR: VELIKI BRILJANTNI VALČEK (DODATNO)

Je groteskna, eksistencialistična drama; sestavljajo jo 3 dejanja po 9, 7, 4 prizorov.

K IDEJI: Izhajajoč iz samega imena zavoda »Svoboda osvobaja«: svoboda je eksistencialistična prvina, poudarimo **idejo eksistencializma in svobode**. Človek se zaradi ideje o uporu omeji (sam zaradi ideje o uporu ni svoboden). **Umetnost premaga vse** (Chopin svojo norost izpusti ven, da mu nič več ne morejo). **Absurd bivanja** se kaže v citatu na str. 55: (Doktor Simonu) »Drohojowski, upam, da so ob sprejemu lepo ravnali z vami. Naše osebe ni zmeraj na višini, imamo kadrovske težave. **Toda, če bo prizadet vaš ponos, vaš občutek za svobodo, za avtentično življenje, potem mi to sporočite, prosim.**«

K VLOGAM OSEB: Vlogo protagonista pripišemo **Simonu**, lahko pa tudi **Ljubici** (Simona podpira in je njegov zaveznik – 2. dejanje, 3. prizor). **Klara** je po eni strani poleg Volodje **antagonist**, ker Simona prepusti v norišnici samemu sebi in ničesar ne ukrene, da bi mu pomagala priti ven.

SIMONOVO UPORNIŠTVO: Na začetku, ko Volodji dopoveduje, da ni nor, da je Simon Weber in ne poljski upornik; Doktorja hoče prepričati, da ni Drohojowski (4. prizor 1. dejanja); prav tako na pregledu v pogovoru z Doktorjem (7. prizor); tik preden mu Volodja odseka nogo, »Neeeeee!« v 5. prizoru 2. dejanja.

ZGRADBA PO DRAMSKEM TRIKOTNIKU:

Sprožilni moment: str. 39, Volodja: »**Si, ja, si v, zdaj si pa res v.**« 1.pr.1.dej.

Vrh: str. 85, iz didaskalij sklepamo, da bo Simon ostal brez noge: Simon: »**Neeeeee!**«, 2.dej.5.pr.

Preobrat: str. 90, ko se Simon preosebi v Drohojowskega, Doktor: »**Niste Drohojowski. Vi ste Simon, zgodovinar Simon Weber.**«, Simon pa nato: »**O, ne! Nenene!**«, 2.dej.7.pr.

Odločilni moment: str. 107, **vs** so v, Volodja pokaže, kdo je šef: »**Tako. Lahko bi končali za danes. Vse smo uredili. Vse smo pospravili. Vsi smo notri. Lepo se razumemo. Ni bilo lahko. Trdo in umazano delo je za mano. Priznam, nekoliko sem utrujen... Lep ples je bil. Enkrat se še zavrtimo, pa spat.**«, 3.dej.4.pr. (zadnji prizor)

NEKATERE PRIMERJAVE DRAM PO TEMAH

Sof A = Sofokles: Antigona,

Nora = Ibsen: Nora,

Hl = Cankar: Hlapci,

Sm A = Smole: Antigona,

Ham = Shakespeare: Hamlet,

VBV = Jančar: Veliki briljantni valček.

Vsi: POSAMEZNIK – DRUŽBA in ZASEBNO – JAVNO:

Sof A: Država je v obliki grškega polisa monarhične oblike, vlada kralj s kraljevo pravico do nasledstva, jamči za izvajanje zakonov, skrbi za obrambo pred zunanjim sovražnikom (temu se Antigona upre).

Ham: Družba je hkrati državna oblast, vlada kralj v kraljevi hiši, gre za fevdalno urejeno monarhijo. Hamlet je v prikritem konfl. s kraljevo oblastjo.

Nora: Živi v urejeni norveški meščanski družbi, država je parlamentarna ustavna monarhija. Dogajanje se premakne v zasebno področje, v okvir družine, gre za Norin odnos do moža in otrok. Posameznik je v nasprotju z meščansko zasebno družbo.

Sm A: Družba je nekakšen dvor, oblast, ki odloča o blaginji državljanov. Pride do spora, konflikta s posameznikom, ki ne pristaja na sodobno družbo, v kateri oblast odloča o vseh področjih človekovega življenja. Antigona se temu upre z iskanjem smisla življenja (Polinejka).

Hl: Družba ni država, gre za vmesnost med javnim in zasebnim življenjem: volitve = javno, zasebno = jermanov dom in njegov odnos do matere. Oblika družbe je prikazana kot razpeta družba med političnimi oblikami družbe (= strankami) in posameznikovo družbo (= družina). Stranke si prilaščajo posebno moč nad ljudmi.

VBV: Družba = norišnica = oblika totalitarnega sistema, ki lahko počne z ljudmi, kar hoče. Podrejena je državi, ki je aparat nasilja oblasti nad posameznikom.

V vseh delih so prisotne totalitarno oblikovane družbe, toda pri Sof A in Ham arhaične, pri ostalih pa sodobne.

Ham, Sm A, VBV: VLOGA BLAZNOSTI: Glej ostale razlage, izvlečke, obdelave,...

Vsi: UPORNIŠTVO: Pojavlja se v vseh možnih oblikah, vsi protagonisti so uporniki in izobčenci (izobčeni iz družbe.)!

Vsi: ŽENSKI LIKI PROTI MOŠKIM: Ženske se bolj opirajo, moški so manj uporniški od žensk (npr. Weber je pasivna žrtev, ne kaže energije za upor in načrtovanega upora).

Hl, Sof A: Kreon = župnik, oba odločata o človekovih usodah. Antigona in Jerman se oba upreta, ker ne sprejemata državne oblasti, ne moreta je sprejeti zaradi osebnih etosov.

Nora, Sm A: Obe, Nora in Ant., sta v začetku neosveščeni, v njiju počasi dozoreva ideja o iskanju smisla življenja.